

*Informacija***15th International Antalya Conference on Security and Cooperation**

Belek-Antalya, 3.-7. travnja 2005.

Atlantsko vijeće Turske pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Turske, H. E. Ahmeta Necdet a Sezera, u Beleku, Antalya, od 3. do 7. travnja organiziralo je tradicionalnu, ove godine petnaestu, međunarodnu konferenciju o sigurnosti i suradnji. Izvrsno organiziranoj konferenciji nazočilo je stotinjak sudionika, članova nacionalnih Atlantskih vijeća, visoki državni dužnosnici iz Turske i inozemstva koji se bave pitanjima NATO-a, obrane, nacionalnom i međunarodnom sigurnošću te vanjskom politikom kao i brojni veleposlanici i konzuli akreditirani u Republici Turskoj. Hrvatsko izaslanstvo činili su predsjednik i potpredsjednica Atlantskog vijeća, predstavnik Glavnog stožera OS RH te veleposlanik i vojni izaslanik RH u Turskoj.

Nakon uvodnog protokolarnog otvaranja konferencije na kojem su dobrodošlicu i riječi potpore za uspješan rad na konferenciji izrazili visoki državni dužnosnici Turske, predstavnici NATO-a iz Bruxellesa i dužnosnici zemalja jugoistočne Europe (uključujući i pozdravno pismo upućeno iz Ureda Predsjednika RH) započeo je službeni dio konferencije.

Ove godine konferencija je tematski bila podijeljena na pet panela: prvi – *The role of NATO vis-a vis new security environment and transatlantic relations*"; drugi *The "Open Door" policy of NATO – security of Balkans*; treći – *Development of NATO's Mediterranean Dialogue and The Istanbul Initiative of Cooperation*, četvrti; *Relations with partners – NATO's activities in Caucasia and the Central Asia* i peti *The fight against terorism within the framework of NATO*.

Analizirajući i rezimirajući izlaganja tridesetak govornika u navedenim panelima može se zaključiti sljedeće:

NATO i dalje ostaje temeljni sigurnosni stup euroatlantskih odnosa. Zajednička sigurnosna i obrambena politika EU, uključivši i konkretne vojne snage za njezinu provedbu, komplementarna je standardima NATO-a, a u praktičnoj realizaciji na terenu i dalje će se u većini slučajeva oslanjati na NATO.

Političke, vojne, vrijednosne transformacije Saveza u cilju su jačanja NATO-a i potvrđivanja njegova statusa najjače globalne sigurnosno-političke organizacije. Reforme Saveza koje su započele nakon raspada bipolarne faze međunarodnih odnosa, a kulminirale nakon terorističkih napada na Sjedinjene Države i Španjolsku još uvijek su u punom zamahu i postaju trajna konstanta planera NATO-vih aktivnosti.

U svom globalnom djelovanju NATO je pomaknuo radijus svojih aktivnosti iz stare Europe na područje Kavkaza i Centralne Azije. Prihvaćanjem zemalja tih geostrategijski značajnih te prirodnim izvorima bogatih regija u članstvo Partnerstva za mir, ali i usvajanjem i provođenjem dodatnih specifičnih mjera i zajedničkih vojnih aktivnosti sa zemljama tih regija Bruxelles se nastoji približiti i učvrstiti svoje veze na vojnom, političkom, a potom i gospodarskom planu sa još uvijek fragilnim političkim režimima tih zemalja.

Takvom politikom, koja je i u službenim dokumentima NATO-a dobila naziv politika otvorenih vrata (*open door policy*) NATO nastoji i uglavnom uspijeva pridobiti nove saveznike, koji više ne moraju nužno biti i punopravne članice Saveza, ali na čiju se potporu i konkretnu pomoć može računati. Time se NATO polako, ali sigurno, infiltrira na geografska područja koja nikada nisu bila neposredna sfera njegova političkog utjecaja, kao ni prostor njegova vojnog djelovanja.

Šire područje Mediterana kao i Bliski istok, iako nije naklonjeno NATO savezu (vjerski razlozi, ustroj društveno-političkog života i dr.) Bruxelles ipak nije ostavio po strani. Uvažavajući objektivne i subjektivne netrpeljivosti i različitosti članica NATO-a i većine zemalja tih regija, profiliranim, sinkroniziranim aktivnostima nastoji se potaknuti te režime na tzv. demokratske promjene, čime bi se u budućnosti stvorili bolji uvjeti za veće prihvaćanje načela Saveza.

Terorizam se i dalje shvaća kao faktor broj jedan, glavni zastrašivač i neprijatelj koji uzrokuje poremećaje na globalnoj sigurnosnoj sceni. Stoga je NATO odlučan preventivno spriječiti, a ako bude potrebno i suprotstaviti se zaštitarima i promotorima terorističkih aktivnosti širom svijeta.

Jugoistok Europe svakako više nije glavni fokus NATO-ve političke ni vojne aktivnosti. No NATO, kao uostalom i njegova najjača članica SAD, ima dovoljno sredstava i moći, da ukoliko zatreba i ukoliko procijeni da je to potrebno, u vrlo kratkom vremenu ponovno može biti na Balkanu intenzivnije nego sada. Stoga zemlje Zapadnog Balkana, koje još nisu u punopravnom članstvu Saveza, ne trebaju misliti da ih je NATO ostavio ili zanemario.

Dobri poznavatelji NATO-a i euroatlantizma reći će da je sve naprijed navedeno već definirano na summitu čelnika Saveza u Istanbulu. To je točno, ali to svakako ne umanjuje vrijednost konferencije u Beleku, Antalya. Upravo suprotno, dokazuje da Atlantsko vijeće Turske prati aktualnu problematiku i transformacije Saveza te radi na promicanju najnovijih ideja NATO-a, potiče rasprave i razmjenu mišljenja o suvremenom euroatlantizmu. Promatrano iz redova stranih sudionika, moglo se primijetiti da je ipak bilo previše govornika u panelima, što je smanjivalo prostor za postavljanje pitanja i komentare na njihova izlaganja. Tim više što su visoki predstavnici NATO-a i politički dužnosnici pojedinih zemalja odmah po završetku svog panela napustili konferenciju, pa nije bilo mnogo mogućnosti za neformalne razgovore izvan panela.

Također smatramo da su kao govornici bili prezastupljeni sudionici iz Turske, nauštrb drugih zemalja. Ali to s druge strane pokazuje i jednu pozi-

tivnu činjenicu. Naime, ukazuje na imidž i ugled koji Atlantsko vijeće Turske uživa u Republici Turskoj. Skupiti plejadu sadašnjih i bivših visokih političkih dužnosnika i veleposlanika, te posebice elitu oružanih snaga, dokazuje da je politička elita Turske shvatila kako Atlantsko vijeće, kao najviši politički organ NATO-a, pa povezano s tim i nacionalno Atlantsko vijeće, nije pu-ki širitelj promidžbe NATO-a, već itekako pozitivan i adekvatan forum za prilagođavanje cjelokupne zemlje novom euroatlantizmu. A upravo je euroatlantizam konstanta i okosnica vremena u kojem živimo, svidalo se to nama ili ne. Stoga ne čudi izvanredan odaziv turskih političara, ali i logistička potpora koju Atlantsko vijeće Turske tradicionalno ima u organizaciji ove ve-like konferencije.

Iz turskog iskustva mogle bi posebno mnogo naučiti političke elite zema-lja koje su u fazi približavanju NATO savezu, uključivši i Hrvatsku.

Lidija Čehulić